

Nieuwe oecumene in Global Christian Forum

Global Christian Forum (GCF) is een relatief nieuw platform voor de oecumene. Wat zijn de perspectieven? Leidt deze vernieuwing tot vergroting van het aantal deelnemers en ook tot verdieping? Heeft het GCF een gouden sleutel voor de eenheid onder christenen in handen?

Viering tijdens bijeenkomst GCF

Op deze vragen wordt ingegaan bij de studiemiddag en forum-discussie op vrijdag 3 april 2009 in de Boothzaal op de Uithof in Utrecht (aanvang 13.30 uur). Het Centrum IIMO organiseert de ontmoeting in samenwerking met de Raad van Kerken, de Evangelische Alliantie, de Verenigde Pinkster- en Evangeliegemeenten en de Migrantenkerken verenigd in SKIN (Samen Kerk in Nederland).

Tien jaar geleden in 1998 diende zich het nieuwe oecumenisch initiatief van GCF aan. Het idee ontstond binnen de Wereldraad van Kerken. Daar lukte het niet om de (meeste) pentecostaalse en evangelicale kerken en gemeenschappen 'aan boord' te krijgen en juist die stromingen namen in de 20ste eeuw enorm toe.

De uitvoering van dit initiatief berust bij een autonoom comité gevormd met vertegenwoordigers uit negen verschillende denominaties. Het GCF wordt vanuit Versoix (Genève) aangestuurd door zijn secretaris de Nederlander Huib van Beek. De Wereldraad geeft steun op financieel en administratief vlak. De meeste kerkfamilies waren vertegenwoordigd op de eerste twee conferenties van het GCF in 2000 en 2002 te Pasadena (VS). Daarna volgden regionale conferenties uitlopend op een eerste grote globale samenkomst met 220 deelnemers in november 2007 in Limuru (Kenia). Een volgende mondiale ontmoeting is gepland voor 2011. De aanpak op de bijeenkomsten van het GCF is persoonlijk. De deelnemers vertellen elkaar hun geloofsverhalen. In kleine groepen spreken zij met elkaar over hun reis met God of hun band met Jezus Christus. Hier ligt een duidelijke tegenstelling met de meer zakelijke vergaderingen van de gevestigde oecumene waarbij mensen elkaar meestal niet zo goed kennen.

Het forum functioneert als een open ruimte waarvan het doel niet bij voorbaat vaststaat. Het GCF streeft een inclusieve, conciliaire setting na. Sommigen vinden het niet verplichtende karakter te vrijblijvend. Anderen vragen zich af of het GCF met zijn informele vorm wel adequate antwoorden geeft op prangende sociaal-maatschappelijke vragen. Maar het staat buiten kijf dat het GCF voor veel pinksterkerken, onafhankelijke kerken en de evangelicale beweging met zijn niet-formele ordening van wezenlijk belang is.

Opgeven via Jeannette Boer, a.c.m.boere@uu.nl

Falcke krijgt oecumeneprijs

Heino Falcke, een van de belangrijkste theologen in de voormalige DDR, krijgt de Oecumenische Vlam, een prijs van de Raad van Kerken. Het moderamen van de Raad van Kerken heeft daartoe besloten op voordracht van enkele prominente oecumenici in Nederland.

Heino Falcke heeft in de DDR een belangrijke rol gespeeld in het theologisch nadenken over kerk-zijn in zijn land. Een door hem in 1972 gehouden rede met het motto 'Christus befreit, darum Kirche für andere' is beslissend geweest voor de koers van de protestantse kerken in de DDR. Hij heeft later als schakel tussen de kerk-

tussen de Raad van Kerken in Nederland en de werkgroep Kerk en Samenleving van de Bond van Evangelische Kerken in de DDR, waar Heino Falcke voorzitter van was.

Heino Falcke is een van de vaders van het conciliair proces, dat ook voor de Nederlandse

Raad van Kerken en de lidkerken van veel betekenis is. Hij heeft een belangrijke theologische verdieping gegeven aan het begrip 'conciliariteit'.

Na de Wende bezon hij zich op de betekenis van begrippen als genade, schuld en vergeving in de nieuwe context van land. "Ik leerde van hem", zegt Laurens Hogebrink, één van de initiatiefmers, "dat je dergelijke theologische begrippen altijd in een concrete context nieuw doorleeft."

vnr: Konrad Raiser en Heino Falcke

leiding en de oppositionele groepen een grote invloed gehad op de Wende van 1989 en het vreedzame verloop daarvan.

Voor Nederland is zijn rol in de discussie in de DDR van belang geweest vanwege de bijna 400 plaatselijke, kerkelijke partnerschappen tussen Nederland en de DDR; belangrijk als oecumene van onderop. Sinds 1979 kwam het tot een intellectuele uitwisseling van ideeën

De Oecumenische Vlam is een onderscheiding die de Raad toekent aan mensen die zich uitzonderlijk verdienstelijk hebben gemaakt voor het werk van de oecumene. De eerste vlam is destijds uitgereikt aan Myra Blyth. Anderen die de vlam hebben gekregen zijn onder meer: Hans Visser van de Pauluskerk, Anton Houtepen en Huub Oosterhuis.

De uitreiking van de prijs is voorlopig gepland op 26 juni in de Uithof in Utrecht.

Vasten richting Pasen

Veel symboliek onder Kopten

De Koptisch Orthodoxe Kerk behoort tot de lidkerken van de Raad met een rijke symbolische traditie in de paastijd. Het Raadslid drs. Magdy Ramzy vertelt de bezoekers van de website www.raadvankerken.nl vanaf de veertigdagentijd richting Pasen welke symboliek de Kopten kennen. Hier onder volgen een paar elementen, bedoeld om de lezer verder te verleiden tot het bezoek aan de website waar een uitvoeriger verhaal te vinden is.

Ramzy vertelt welke metamorfoses de kerk ondergaat in de 55 dagen van de vastentijd tot Pasen. De Kopten vasten 55 dagen en stoppen daarmee na de nachtmis in de vroege ochtend van paaszondag. Het vasten betekent nuchter blijven zolang men kan, waarna men een maaltijd neemt, die bereid is met alles wat uit de aarde komt, dus geen vlees of dierlijke producten, geen vis en geen gevogelte.

Het kerkgebouw ondergaat in de vastentijd enkele keren een metamorfose. Op Palmzondag wordt de kerk versierd met palmtakken. Na de mis gaat men verder met de algemene rouwdienst. In deze dienst bidt men boven water, dat bewaard wordt voor het geval dat iemand in de goede week zou overlijden. De overledene wordt dan met dit water besprenkeld en er wordt in die week dan geen begrafenisliturgie gebeden. Men concentreert zich helemaal op het lijden van Christus. In de Goede Week wordt de kerk zwart bekleed.

drs. Magdy Ramzy

Op Goede Vrijdag eet men in het geheel niet. Men verlaat de kerk op die dag omstreeks 18.00 uur. Daarna brengt men de kerk in een feeststemming. De zwarte voorhangsels worden vervangen door witte, versierd met de afbeelding van de verrijzenis. In de nachtmis van Pasen bereikt een en ander een hoogtepunt. Men dooft op een gegeven ogenblik alle lichten en het voorhangsel van het heiligdom gaat dicht. De celebrant staat binnen en een diaken staat buiten en ze roepen om beurten 'Christus is verzezen. In waarheid is Hij verzezen'. In drie talen, Arabisch, Koptisch en Nederlands, drie keer heel zacht beginnend en verder in een crescendo omhoog.

Na het citeren van Psalm 24 wordt aan de poort van het heiligdom geklopt en gaat het heiligdom open. Met de nodige symboliek klinkt het verrijzenislied: 'Gristos anestie, Alithos anestie' (Christus is opgestaan, Hij is waarlijk opgestaan).

Zelfbewuste houding van nieuwe generatie

Niet te beroerd om iets voor de kerk te doen

Als gelovige sta je voor een overtuiging. Je schaamt je daarvoor niet. Je geeft er woorden aan in ontmoetingen. Dat kwam aan de orde in een gesprek met de ambassadeurs van de oecumene. Het ging over de manier waarop

volwassenen in de leeftijd van 20 tot 35 jaar in de kerk staan. Je merkt in een gesprek dat deze nieuwe generatie de schaamte over de secularisatie voorbij is.

‘Als ik zou willen, zou ik wel vijf keer op een dag aan studenten bij ons aan de universiteit kunnen uitleggen, wat me als christen bezielt’, vertelde een van de ambassadeurs. ‘Veel van de studenten behoren tot de tweede of derde generatie buitenkerkelijken. En ze weten niet meer waar het in de kerk om gaat. Ze zijn daarin best geïnteresseerd. Ze willen er wel iets over weten.’ Het idee dat je daarbij opdringerig bent, of annexerend zou kunnen werken, leeft niet bij de ambassadeurs.

De ambassadeurs bereiden een rapportage voor die in de plenaire vergadering van de Raad van Kerken zal worden besproken. Het gaat om een strategische benadering om volwassenen van deze leeftijdsgroep een volwaardige plaats te geven in kerken en oecumene. Voor hen zijn authenticiteit en nuchterheid belangrijk.

Onderdeel van de rapportage vormen enkele tientallen uitspraken die zijn voorgelegd aan alle leden van de Raad van Kerken en aan alle ambassadeurs. Een vergelijking maakt duidelijk dat de nieuwe generatie volwassenen een afwijkende score laat zien als het bijvoorbeeld gaat over de rol van de priester/predikant. Raadsleden neigen de pastor in hem of haar te herkennen; jongvolwassenen vinden de leraar zeker zo belangrijk. De zoekende spiritualiteit wordt weliswaar niet afgeschreven, maar de woonspiritualiteit is voor henzelf herkenbaarder.

Jongvolwassenen zijn gewend om verantwoordelijkheid te nemen in de samenleving en in bedrijven. Op een zelfde manier zijn ze evenmin te beroerd om iets voor de kerk te doen. Als ze maar gevraagd worden. En als de verwachtingen maar helder zijn. Een jongvolwassene gaf als tip de mogelijkheid om een ‘gaven-test’ af te nemen. De kerk legt de jongvolwassenen een lijst voor waarin de jongvolwassene inzichtelijk krijgt welke gaven hij of zij heeft en hoe ze die zou kunnen aanwenden voor kerk en voor samenleving.

(foto's van bovenaf: Sharisa Wirht, Jakob Stolk, Paula de Jong, Daniëlle Koning)

Tijd voor bidden en werken

Zoals elk jaar heeft DISK liturgisch materiaal gemaakt voor de biddag voor gewas en arbeid (11 maart), de zondag van de arbeid (26 april) en de dankdag voor gewas en arbeid (4 november), te vinden in het tijdschrift 'Ondersteboven'. Aan het materiaal is het thema meegegeven 'Flexibiliteit als deugd'.

Eén van de bijbelteksten die licht werpt op het thema is Prediker 3, de verzen 1 tot en met 13. Op de biddag zal deze tekst centraal staan. Deze tekst uit Prediker zet bijna geruststellend in met: "Voor alles wat gebeurt is er een uur, een tijd voor alles wat er is onder de hemel." In de reeks van tegenstellingen, die vervolgens geschetst wordt in de verzen 2 tot en met 8, ontvouwt het leven zich als een lappendeken van gebeurtenissen: baren en sterven, planten en rooien, doden en helen, breken en bouwen, hui- len en lachen, rouwen en dansen, enz. We zouden de reeks in de actualiteit nog kunnen vervolgen met voorspoed en crisis, werk en werkloosheid.

De zin van deze tegenstellingen blijft de mens volgens Prediker verborgen. De mens rest slechts een vreugdevolle bevestiging van het leven. Hij laat de vraag naar de samenhang van het leven bij God en geeft zich over aan het goede in het leven.

Flexibiliteit als deugd riekt een beetje naar greep op je leven (moeten) hebben. Het ademt de sfeer van werken aan jezelf om een goede plek op de arbeidsmarkt te krijgen en te behouden. Prediker onderbreekt deze gedachten. Jij kunt wel denken dat je de regisseur van je leven bent, maar voor je het weet ligt het door een economische crisis, ziekte, relatieproblemen, een tragisch ongeval of gewoon pech aan scherven.

De vreugdevolle boodschap uit Prediker zou weleens kunnen zijn, dat we altijd kwetsbare mensen zullen blijven. We zijn afhankelijk van elkaar en het is goed, heilzaam en vreugdevol om dat onder ogen te zien. Dat ontslaat ons niet van het flexibel aangaan van uitdagingen, maar in die flexibiliteit verbindt het ons op een heilzaam solidaire wijze in onze verantwoordelijkheid voor leven en werken.

Het themanummer van het tijdschrift 'Ondersteboven - Flexibiliteit als deugd' is voor € 2,50 (exclusief verzendkosten) te bestellen bij Landelijk Bureau DISK, Luijbenstraat 17, 5211 BR 's-Hertogenbosch, e-mail info@disk-arbeidspastoraat.nl.

ARMOE DE BAAS

Wie inzicht wil hebben in de huidige vragen rond armoede kan terecht bij het boek 'Armoede de Baas!?' Het boek is op 28 februari aangeboden aan de kerken. Het geeft de resultaten weer van interviews, expertmeetings en alliantiedagen.

Aan de basis ligt het werk van de Alliantie voor Sociale Rechtvaardigheid, dat is een netwerk van vakbonden, humanisten, kerken, arme-kant-netwerken en belangenorganisaties die verarming en verrijking aan de orde stellen. De Raad van Kerken in Nederland participeert namens de kerken.

Gedurende het jaar 2008 heeft de Alliantie voor Sociale Rechtvaardigheid, kortweg Sociale Alliantie genoemd, de aandacht gelegd op voedselbanken, de vrijwilligers, de deelnemers, de samenleving waarin deze voedselbanken zijn opgekomen. In 2008 zijn de voedselbanken toegenomen van 75 naar 110 en het aantal deelnemers van 13.000 naar 15.000. Ook het aantal vrijwilligers is sterk toegenomen.

De jaaractiviteiten kregen het motto 'Armoede de baas' en bestonden uit het organiseren van vier expertmeetings met vrijwilligers en deelnemers van voedselbanken, twintig interviews met deelnemers, vier regionale alliantiedagen in het najaar, het maken van een boek ter aanbieding aan de landelijke en gemeentelijke politiek plus een aantal oplooptdagen in de achterban, die in 2009 zullen plaatsvinden. Tijdens de alliantiedagen is tevens gepresenteerd het multimediaal project *Armoede live*, met een boek, dvd, handreiking en website. De resultaten van interviews, expertmeetings en alliantiedagen zijn verwerkt in het boek *Armoede de Baas!?*

Het boek *Armoede de Baas!?* gaat o.a. in op de lessen die getrokken kunnen worden uit het bestaan en de werkwijze van de voedselbanken. Er worden aanbevelingen gegeven aan zowel landelijke als lokale overheden, kerken en organisaties hoe armoede voorkomen kan worden en hoe mensen in armoede beter geholpen kunnen worden.

Voor diakenen of diaconale vrijwilligers is het goed te lezen dat naast interventie en helpen aanwezig zijn, luisteren, ontmoeten, met mensen praten in plaats van over hen, vertrouwen geven, mensen opzoeken, manieren van helpen zijn die mensen vaak ontberen.

Raf Janssen, Jetske de Jong, Ria van Nistelrooij, e.a., Armoede de baas!? Het perspectief van voedselbanken, Sociale Alliantie, Utrecht, 2008. ISBN/EAN 978-90-78353-07-2, 156 pag., € 10,50 inclusief verzendkosten.

Netwerkdag met weerman en klimaatactivist

'Het probleem van de klimaatverandering vraagt om vindingrijkheid, om radicale voorstellen tot verandering.' Vanuit die oproep organiseert de werkgroep Kerk en Milieu een netwerkdag op 28 maart van 10.30 tot 16.00 uur in Nijkerk. De bekende weerman Reinier van den Berg en het oud-kamerlid en milieuactivist Wijnand Duyvendak behoren tot de medewerkers.

De projectgroep Kerk en milieu timmert de laatste tijd behoorlijk aan de weg. Men legde de Raad van Kerken in december een klimaatoproep voor die is aanvaard. Inmiddels is er een thema-uitgave in de serie Oecumenische Bezinning waarin de klimaatoproep is opgenomen met verder didactisch materiaal. En er komt als genoemd een netwerkdag.

Nog even doorgaand op de klimaatoproep. De Raad van Kerken vraagt daarin de lidkerken om klimaatverandering een belangrijke plaats te geven op hun agenda's. Naast bezinning en actie in eigen kring, willen de kerken ook een sterk appèl doen op de Nederlandse bevolking en de politiek om ernst te maken met een duurzame levensstijl.

Het is niet voor het eerst dat de kerken zich uitspreken over de klimaatverandering en de aantasting van de aarde. Veel kerken zijn al jaren actief om deze problematiek aan de orde te stellen. Tegelijk erkennen de kerken dat in de christelijke traditie soms de nadruk te sterk gelegd heeft op de mens tegenover de natuur: de mens als heerser over de natuur, die er maximaal profijt van trekt. Door de klimaatcrisis wordt het christendom, evenals andere religies, uitgedaagd om na te gaan wat in hun traditie bijdraagt aan een oplossing en wat daarin een oplossing in de weg staat. De Raad van Kerken wil dit bezinningsproces in de komende jaren in eigen kring op gang brengen.

In dit bezinningsproces kennen de kerken aan het begrip 'kwetsbaarheid' een belangrijke plaats toe. "Nooit eerder in de geschiedenis is het bestaan van mensen in alle delen van de wereld, in verwevenheid met de natuur, zó in het belang van een gezamenlijk overleven met elkaar verbonden geweest. (...) De kwetsbaarheid voor en door klimaatverandering is het grootst bij arme inwoners van ontwikkelingslanden. Hun situatie verslechtert in toenemende mate door meer droogte en overstromingen. Hierdoor komen een veilige leefomgeving en voedselzekerheid in gevaar."

Organisme in plaats van organisatie

“Kijk waar Gods Geest aan het vernieuwen is ...”

Sinds enkele jaren is er een jaarlijks overleg van de kerken binnen de Raad van Kerken en enkele kerken en organisaties buiten de Raad: de VPE (Verenigde Pinkster- en Evangeliegemeenten), het COGG (Contactorgaan Gereformeerde Gezindte, de Evangelische Alliantie, de Vereniging van Migrantenkerken SKIN en het OOG (Overleg Oecumenische Groepen). Op 24 maart komt het Beraad weer bij elkaar. We vroegen de voorzitter ds. Peter Sleebos (VPE) om zijn (iets ingekorte) visie op de ontmoetingen.

ds. Peter Sleebos, voorzitter VPE

“Het Beraad van Kerken wil braakliggend terrein ontginnen, maar dat moet geen proeftuin worden! Het Beraad wil lokale initiatieven stimuleren voor een gezamenlijk christen-zijn, initiatieven die ook nog eens aantrekkelijk moeten zijn voor jongeren. Zij zoekt het dan vooral in programma's en organisatie, maar ontmoeting en samenwerking in Christus' kerk komt niet uit organisatie voort. God geeft de wasdom, het is een groeiprocés die bij het Lichaam hoort, gestuurd door de Geest.

Het Beraad, bestaande uit vertegenwoordigers van een aantal vrije kerken en groepen en vertegenwoordigers uit de Raad van Kerken, zou er daarom goed aan doen zich meer te richten op wat God al doet binnen het organisme van het lichaam van Christus, in plaats van op programma's en organisatie de nadruk te leggen. Laat volgelingen van Jezus Christus met elkaar in contact komen, bied hen een veilige ruimte hun ervaringen te delen, naar elkaar te luisteren, zoals bijvoorbeeld binnen het gedachtegoed van het

Global Christian Forum (zie pag 1) is gedaan, een nieuw initiatief van de Wereldraad van Kerken. Als gelovigen hun verhalen uit hun dagelijkse geloofswandel met elkaar delen, groeit onderling respect en openheid en komt samenwerking spontaan of spontaner op gang.

Het huidige Beraad van Kerken is een informeel orgaan, waar we elkaar jaarlijks ontmoeten en over diverse thema's praten, in goede open verstandhouding, maar tot nu toe blijft dat op dit ene niveau en vindt het niet zoveel weerklank elders, zoals op het lokale niveau of toegespitst op het individu. Als we op dezelfde manier verder gaan als de afgelopen zes jaren, kunnen we enkel dezelfde teleurstellende resultaten verwachten. Daarom is mijn sterke advies: kijk waar Gods Geest al aan het vernieuwen is en ga mee met die benadering.

Toenadering

Eén van de ontwikkelingen die ik zie, is de toenadering tussen de vrije kerken en groepen en de Raad van Kerken. In het verleden was er vrijwel geen sprake van een relatie, laat staan van een goede. Bij sommige vrije kerken en groepen bestond het beeld dat de Raad van Kerken een verlengstuk van de Wereldraad van Kerken was, een min of meer statisch instituut waar men geen vertrouwen in had. Aan de andere kant werden door de traditionele, gevestigde kerken de kleine, vrije kerken en groepen vaak afgeserveerd als sektarische groepen en waren daardoor in hun ogen geen betrouwbare gesprekspartners.

In die starre, afhoudende houding is Gods Geest aan beide kanten bezig vernieuwing te geven! Sinds de eeuwwisseling is er een verandering in elkaars zienswijze over 'de ander' merkbaar. Onze samenleving is veranderd, de weerstand tegenover elkaar is langzamerhand verdwenen. Er is meer toenadering en bereidheid om naar elkaar te luisteren. Waar de traditionele kerken de laatste decennia geconfronteerd worden met een grote leegloop, ondergaan de pinksterbeweging en de charismatische en evangelische groepen een wereldwijde groei. Daardoor groeide de belangstelling van traditionele kerken voor de dynamiek en belevenis van het christen-zijn in de vrije kerken en groepen. Ook speelt de toenemende invloed van de (christen)migranten een belangrijke rol in dit veranderingsproces. Binnen het Beraad hebben we de afgelopen jaren ook geleerd om elkaar te zien als een geloofwaardige gesprekspartner.

Gezamenlijk belang

Laten we meegaan in de nieuwe koers die God voor ons uitzet! Binnen het Beraad zijn wij tot het inzicht gekomen dat we een gezamenlijk belang en rol hebben in Nederland: de kerk van Jezus Christus is meer dan alleen een instituut, het is een dynamisch organisme. Ook in Nederland kunnen gelovigen in een betrekkelijk kleine groep met elkaar ervaringen uitwisselen en elkaar bevragen op wat hen ten diepste drijft.“

MENINGEN OVER OECUMENE

Onherroepelijke samenwerking

Onderweg, bulletin voor uitwisseling en informatie van de Provinciale Raad van Kerken Groningen/Drenthe vroeg de nieuwe bisschop van Groningen-Leeuwarden, mgr. Gerard de Korte, naar zijn mening over de kansen en de toekomst van de oecumene.

Mgr. De Korte heeft grote belangstelling voor de Reformatie: hij is bij een protestantse theoloog gepromoveerd. De overeenkomsten tussen Rome en de Reformatie zijn veel groter dan de verschillen: de Heilige Schrift, de liefde voor de persoon van Christus en de geloofsbelijdenissen van de vroege Kerk. Hij ziet veel mogelijkheden voor catechese en diaconie in oecumenisch verband, bijv. een oecumenische inzet voor de WMO. Er zijn tegelijk nog grote nestgeur-, maar ook leerverschillen vooral rond het cluster kerk, sacramenten en ambten. Tegen die achtergrond kunnen wij nog niet gezamenlijk eucharistie en Heilig Avondmaal vieren. Naar katholiek besef is er immers een nauwe band tussen kerkelijke en eucharistische communio.

Mgr. De Korte

Velen doet deze kerkelijke visie pijn maar toch moet deze grens worden getrokken. Een en ander kan overigens extra stimuleren om de theologische verschillen te overwinnen. Uiteindelijk staat de geloofwaardigheid van het christelijke geloof op het spel. Mgr. De Korte zal daarom hoge prioriteit geven aan de oecumene. De inzet voor de oecumene behoort, met een woord van paus Johannes Paulus II, onherroepelijk te zijn.

Jeruzalems katholiek

Dr. H. Vreekamp was van 1984 tot zijn emeritaat in 2002 predikant voor Kerk en Israël bij de Nederlandse Hervormde Kerk en vervolgens bij de Samen-op-Wegkerken. Tijdens een lezing voor de Raad van Kerken in Epe schetste hij een beeld van het dorp Epe, een moerasdorp dat 5000 jaar geleden al bewoond was. Op de plaats waar nu de Grote Kerk staat, kwam in de achtste eeuw het christendom binnen. De cultuur in Noord-

Europa was rijk aan mythen en sagen en heel divers met verschillende goden.

Het christendom kwam met één centrale figuur, namelijk Jezus Christus. Om de bevolking te kunnen bekeren moest worden aangetoond dat Hij sterker was dan de lokale goden.

De spreker stelde dat Jezus een Jood was in heel zijn doen en laten. Na zijn opstanding

verzelfstandigde de Joodse groep tot een christelijke richting. De verspreiding van het christendom verliep vanuit Jeruzalem naar alle windstreken. De kerk is dan ook Jeruzalems katholiek en niet Geneefs katholiek of Rooms katholiek, aldus Vreekamp.

Met de feiten dat Jezus Jood was en de kerk per definitie Jeruzalems katholiek is, heeft de kerk de eeuwen door geworsteld. Tijdens de Tweede Wereldoorlog werden 6.000.000 Joden vermoord in het hart van het christelijke Europa. Het besef groeide dat er een andere houding van christenen naar Joden moest komen.

In de kerkorde van de Nederlandse Hervormde Kerk in 1950 is opgenomen dat er een onopgeefbare verbondenheid is met het Joodse volk. De kerkorde van de huidige Protestantse Kerk in Nederland opent hier zelfs mee. In 1994 heeft het Vaticaan de staat Israël erkend. De ondertekening van deze erkenning vond plaats in Jeruzalem waarmee werd onderstreept dat deze plaats de moedergemeente van de christelijke kerk is.

Kerken als weefsel

Op bijeenkomsten van de raden van kerken in Groningen/Drenthe en in Friesland spraken resp. burgemeester Jacques Wallage van Groningen over respectvol samen leven en Commissaris van de Koningin in Fryslân Ed Nijpels over de maatschappelijke taak van de kerken.

Door de scheiding van kerk en staat mag de overheid zich niet met de kerk bemoeien zegt Wallage. Dat betekent niet dat mensen, zoals een burgemeester, niet naar religieuze ontwikkelingen mogen kijken. Hij ziet in de samenleving dat men consumptiegericht is en dat de individualisering is doorgeschoten. Zich bekommeren om de ander neemt af en velen hebben geen hoger doel dan de volgende auto. Gevolgen zijn een vlucht in radicalisme en afzijdigheid van de samenleving en ook schrijnende eenzaamheid. Religies kunnen volgens Wallage een belangrijke rol spelen in het herstel van het weefsel dat de samenleving samenbindt. Veel principiëler moet de betekenis van het

samenleven aan de orde komen. Zo heeft hij grote zorgen over de manier waarop over moslims en geloof wordt gesproken.

Hoe krijg je de samenleving weer op de rails. Overheid en kerken zijn in zekere zin tot elkaar veroordeeld om te voorkomen dat mensen er niet meer bijhoren. Religieuze mensen kunnen zich niet permitteren om religie alleen als iets van zichzelf te zien. Het is van groot belang samen te werken.

Nijpels vindt dat een kerk niet moet wachten tot haar wat gevraagd wordt, maar zelf uit de kast moet komen als ze wat te melden heeft. In deze tijd van morele onzekerheid is het van groot belang dat de kerken het maatschappelijk morele debat mee entameren.

De kerk kan met name via haar politieke en maatschappelijke actie van leden een gewetensfunctie in de samenleving vervullen. Kerklid en christen is men niet alleen op zondag: laat dat dan ook buiten de kerkmuren en in het maatschappelijk leven van alle dag te merken zijn!

TEL UIT JE WINST

Hoogste tijd om anders te tellen?

De Remonstranten organiseerden op 14 maart in Amsterdam hun jaarlijkse beraadtag. Thema is: Tel uit je winst! Ethische vragen bij economische ontwikkelingen. Actueel ook voor het beleid van de Raad. Wij vroegen algemeen secretaris Tom Mikkers om een reactie.

Op een plein in een stad is een marktplaats. Er staan venters met tapijten die uit het oosten komen. Er is fruit te koop en groente. Het is er een komen en gaan van mensen en goederen. Er scharrelt wat kleinvee rond. Verkopers schreeuwen de longen uit hun lijf. Op die markt staat op een hoek een wat oude

vrouw. Vanuit commercieel oogpunt bezien is het niet de meest handige plaats. Ze is wat kleiner. Als ze loopt, beschikt ze niet over de snelheid van de jeugd. Maar haar ogen staan fel. Ze roept naar voorbijgangers: “De vreze des Heren is het begin van alle wijsheid.” Veel mensen horen dit zinnetje als een dreigement. Angst voor God zou aan inzicht voorafgaan. God is dan de moralist die je om de oren slaat met je zwakke daden en minder grootse momenten. Maar ik zie dat anders. Ik zie deze zin als een uitnodiging om juist niet te veel namens God te spreken. Ik zie deze zin als een oproep om niet te leven alsof wijzelf goden zijn en onbegrensd aanspraak kunnen maken op van alles en nog wat. Voor mij gloort achter dit zinnetje een nieuwe economische orde voorbij de kredietcrisis.

2009 wordt volgens de wijzen van onze tijd een moeilijk jaar. De wolken van een economische depressie hebben zich samengepakt en volgens velen moet de ergste storm nog komen.

Het heeft de markt de laatste jaren ontbroken aan wijs rentmeesterschap. Ik maak mij zorgen om de gevolgen. Economische neergang is namelijk een voedingsbodem voor ontevredenheid en ontevredenheid kan mensen en volken van elkaar vervreemden. Zo ging het in de jaren dertig van de twintigste eeuw. Toen luidde een grote economische crisis een nog grotere oorlog in.

Wordt het dan niet de hoogste tijd om onze winsten anders te tellen? De meeste verkopers op de markt tellen hun winst aan het einde van de dag. De meeste bedrijven in onze markteconomie tellen hun winsten jaarlijks. De kredietcrisis leert mij dat er een gevaar in schuil gaat om winst te voorzien van tijdelijke grenzen. Je ontzegt jezelf immers om het grotere verband te zien. Het alomvattende is niet uit te drukken in jaarcijfers of dagprijzen. Oog krijgen voor het grotere plaatje begint niet met het verabsoluteren van je winsten binnen afgepaste kaders maar begint met het relativeren van je eigen verdiensten. In het licht van de onbegrensde eeuwigheid is een marktkraam maar een marktkraam, een verkoper maar een verkoper en een bankier maar een bankier.

Het vrouwtje op de markt die voor mijn geestesoog verschijnt wanneer ik denk aan de kredietcrisis, wijst mij daarop. Ik hoop dat anderen haar ook zien staan en dat ze hun winsten anders gaan tellen. We hebben weliswaar onze winsten zien verdampen, maar wellicht hebben we dan de wijsheid gewonnen.

Meer info: www.remonstranten.org

BERICHTEN

VERANDERINGEN IN BELASTINGEN

Vrijwilligers van diaconie en charitas-verenigingen hebben soms te maken met de financiën van minder draagkrachtige mensen. Het is goed dat zij zich rekenschap geven van enkele veranderingen in de wetgeving. Op het gebied van de sociale zekerheid, gezondheidszorg en vreemdelingenbeleid gaat het onder meer om de volgende zaken.

Er zijn veranderingen in de AWBZ (Algemene Wet Bijzondere Ziektekosten). Een aantal onderdelen geldt niet meer en lopen nu via de WMO (Wet Maatschappelijke Ondersteuning). Meer informatie kunt u vinden op de website: www.veranderingenindezorg.nl

Er zijn ook ingrijpende veranderingen voor buitengewone uitgaven gezondheidszorg.

De fiscale regeling buitengewone uitgaven ziektekosten bestaat niet meer. De regelingen zijn nu anders geformuleerd. Het risico bestaat dat met de wijzigingen de voorlopige beschikkingen te hoog zijn. Voor verdere informatie: www.berekenuwrecht.nl

Ook voor asielzoekers en statushouders verandert er het een en ander. Zij moeten een deel van hun inkomen afstaan aan COA (Centraal Orgaan opvang asielzoekers), als eigen bijdrage in de opvang en de vergoedingen. In de meeste gevallen betekenen de nieuwe regels een verslechtering. Het gaat in dit geval om de Reba 2008 (Regeling eigen bijdrage asielzoekers), een nieuwe regeling die sinds 28 november van kracht is. Informatie: www.vreemdelingenrecht.com

PROJECT VOOR VASTENTIJD

Verschillende raden van kerken organiseren een project in de lijdenstijd of de 40-dagen-tijd; de zes weken voor Pasen. De Raad van Kerken in Doorn heeft een heel programma gemaakt voor deze vastenperiode. Na Aswoensdag is er iedere woensdagavond een programma tot Pasen. De Raad geeft op een eigentijdse manier invulling aan deze periode door samen stil te staan bij de relatie met schepping, milieu en mensenrechten.

Vaste elementen daarbij zijn een eenvoudige maaltijd, lezing, bezinning en ontmoeting, concretisering van duurzaamheid in eigen levensstijl en een avondgebed. Per week staat een ander aspect centraal: Voor een gedetailleerde uitwerking en om ideeën op te doen: zie de website van de Raad of mail bewustnaarpasen@live.nl

JAARVERSLAG RAAD VAN KERKEN OP TE VRAGEN

De Raad van Kerken heeft een oude traditie opgepakt en over 2008 weer een jaarverslag gemaakt. De Raad wil op die manier zichtbaar maken wat er allemaal onder de noemer van de oecumenische organisatie gebeurt. Men hoopt mensen te inspireren tot verdere oecumenische betrokkenheid. Geïnteresseerden kunnen het verslag opvragen bij de Raad of downloaden vanaf de website. Ontvangers van het Oecumenisch Bulletin krijgen het verslag automatisch toegezonden. Aan de orde komen zaken als 'kerkelijk gesprek', 'cement in de samenleving', 'wereldwijde kerk' en 'levensstijl'.

ACTIE 'MAAT VAN RAAD' LOOPT DOOR

De actie 'Maat van de Raad' is verlengd. Verschillende plaatselijke raden van kerken hebben te kennen gegeven meer tijd nodig te hebben om de folders uit te reiken of zich op een andere manier in te zetten voor het project.

De actie zal doorgaan tot € 10.000 is binnengehaald. Op de website is een thermometer te vinden waar de actuele stand van zaken kan worden afgelezen. Op de website vindt men ook stukjes die in een parochieblad of kerkblad kunnen worden geplaatst. De folder is in veelvoud opvraagbaar bij het bureau van de Raad.

Agenda

28 maart 2009

Netwerkdag milieu van de projectgroep Kerk en milieu van de Raad, De Schakel, Nijkerk

3 april 2009

Studiemiddag over het Global Christian Forum; debat historische kerken met pinksterkerken en evangelische kerken, de Uithof (Boothzaal), Utrecht

17 januari 2010

Zondag voor de eenheid (start Week van gebed voor de eenheid)

22 januari 2010

Oecumenelezing

Internationale verbondenheid

STEUN AAN CHRISTENEN UIT IRAK

'We roepen de Nederlandse regering op er bij Irak op aan te dringen om de rechten van de minderheden in Irak actief te bevorderen en te beschermen.' Dat staat in een slotverklaring van deelnemers aan de miniconferentie, die onlangs in Den Haag werd gehouden. Zo'n vijfenzeventig mensen met een achtergrond in kerk, politiek en maatschappelijke organisaties waren afgekomen op de bijeenkomst van de Katholieke Vereniging voor Oecumene en de Raad van Kerken in Nederland. De bezoekers spraken uit zeer geschokt te zijn door de voortdurende discriminatie van minderheden in Irak. Het gaat dan niet alleen om christenen, maar ook om bijvoorbeeld Joden en Mandaëers. Ten tijde van Saddam Hoessein woonden er nog zo'n 1,4 miljoen christenen in Irak. Een groot deel van hen droeg ook bestuurlijke verantwoordelijkheid en had hoogwaardige banen in de grote steden. Inmiddels is dat aantal geslonken tot ongeveer 300.000.

GODSDIENSTEN EENSGEZIND OVER GAZA

Het Centraal Joods Overleg, het Contactorgaan voor Moslims en Overheid en de Raad van Kerken in Nederland hebben gezamenlijk een verklaring doen uitgaan naar hun achterban waarin ze strijdende partijen in Gaza oproepen de weg van de vrede te gaan. Ze geven tevens aan dat ze als vertegenwoordigers van drie religies ook in Nederland zich willen

inzetten voor die vrede. "Wat ons allen verbindt is de overtuiging dat het kind nimmer het kind van de rekening mag zijn, maar eindelijk aan weerszijde van demarcatielijnen het kind van de hoop hoort te wezen. Wat ons verbindt is het intense verlangen om de uitgesproken intentie van de grote meerderheid van de Israëli's en Palestijnen om naast en met elkaar te leven in vreedzame nabuurschap actief te ondersteunen."

CEC IN LYON

De Conferentie van Europese Kerken (CEC) houdt van 15 tot 21 juli 2009 de dertiende algemene assemblee in Lyon, Frankrijk. Er gaat een brede Nederlandse delegatie naar het Franse Rhône-dal. De eerste documenten van de CEC zijn inmiddels op het web geplaatst. Het algemeen secretariaat heeft het zogenaamde *Activity Report* beschikbaar gesteld.

ALTIJD WAT DAAR IN HET MIDDEN-OOSTEN

We zijn het jaar 2009 begonnen met elkaar veel heil en zegen, zaligheid en geluk, alle goeds en vrede te wensen. Dat is een goed gebruik hier in Nederland en meestal verbinden we die collectieve wensenreeks met persoonlijke goede voornemens. Tradities zijn er om in ere te houden en deze leidt vaak tot positieve veranderingen. Zowel in het groot als in het klein.

Die traditie en dat aanvullende persoonlijke gedrag zou ik ook graag aan Israël en de Palestijnen gunnen. Het zijn geen goede burens voor elkaar en het is geen goed teken dat er een nieuwe oorlog op kerstdag 2008 begonnen is. Het wereldfeest van de vrede betekende daar de start voor een volgende oorlog. Volop doorgaand in hun traditie van kijvende en vechtende burens is het jaar begonnen met lekker bikkelen. Altijd wat daar in het Midden-Oosten, ben je geneigd te denken.

Natuurlijk vullen de tv-zenders van de wereld zich weer met de beelden van in elkaar geschooten steden, overvolle noodhospitalen, dode mensen en kinderen, huilende burgers. De vredige gevoelens van het Kerstfeest en de aardige wensen en voornemens voor de wereldvrede worden zo sterk gecorrigeerd door de werkelijkheid. En natuurlijk opperen allerlei politici tussen recepties door allerlei voorstellen voor een structurele oplossing. Waarbij ze er vooral op letten of ze zelf goed in beeld komen.

Ik kan het eerlijk gezegd allemaal niet goed overzien. Wat altijd bij ruzies het geval is: er kan echt een afdoende einde aan komen als de twee vechters zelf vrede sluiten. Wellicht moeten we het maar bezien als een macaber scenario in een soapserie. Na veel verwickelingen en uiterst nare ervaringen komt er tenslotte toch een happy end. Wie weet is dat ooit een gedroomd scenario voor de burenruzie tussen Israël en de Palestijnen. Maar ten koste van hoeveel doden zal dat zijn?

Hub Crijns

